



CRNA KNJIGA TAJNI

F. E. HIGINS

Prevela
Aleksandra Čabraja

Laguna

Naslov originala

F. E. Higgins

THE BLACK BOOK OF SECRETS

Copyright © F. E. Higgins 2006

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Beatriks

Non mihi, non tibi, sed nobis



BELEŠKA F. E. HIGINS

Crne knjige tajni Džoa Zabidua i Memoara Ladloa Fiča domogla sam se na vrlo neobičan način. Bili su čvrsto smotani i sakriveni u šupljini jedne drvene noge. Kako sam došla do te noge, sada nije važno. Važna je samo priča koju sam u tim hartijama pronašla.

Nažalost, ni Džooova Crna knjiga ni Ladloovi Memoari nisu odoleli zubu vremena, i čim sam ih razmotala, bilo mi je jasno da su oštećeni. Ne samo da su stranice bile sasušene i zamrljane, već je i veliki deo rukopisa bio nečitljiv. Odlomci su ovamo preneti upravo onako kako su i napisani. Ispravila sam Ladloov pravopis – bio je zaista grozan – ali ništa više od toga nisam menjala. Što se tiče delova koji nedostaju, šta sam drugo mogla osim da ih dopunim pomoću sopstvene mašte?

Priču sam sastavila kako sam najbolje znala i umela. Smatram da sam bila onoliko blizu istine koliko je to bilo moguće na osnovu malobrojnih podataka koje sam imala na raspolaganju. Ne tvrdim da sam autorka ove priče, već samo neko ko je pokušao da je predstavi svetu.

*F. E. Higgs
Engleska*

PRVO POGLAVLJE



Odlomak iz Memoara Ladloa Fiča

Čim sam otvorio oči, znao sam da ništa što je u mom bednom životu prethodilo tom trenutku ne može biti gore od onoga što će uslediti. Ležao sam na hladnom zemljanom podrumskom podu osvetljenom jednim jedinim komadom sveće, koji nije mogao goreti još duže od sata. Sa kuka na gredama visile su medicinske sprave. Tamne mrlje na podu ličile su na krv. Ali ono što je konačno potvrdilo sve moje sumnje bila je stolica kraj suprotnog zida. Debeli kožni kaiševi prikačeni za njene rukonaslone i noge mogli su služiti samo jednoj svrsi: da spreče nevoljnog pacijenta da pobegne. Iznad mene su stajali mama i tata.

„Budan je“, graknu mama uzbuđeno.

Tata me je osovio na noge. Držao me je čeličnim stiskom, uvrćući mi ruku iza leđa. Mama me je držala za kosu. Gledao sam naizmenično u njega, pa u nju. Njihova iskežena lica bila su sasvim blizu moga. Znao sam da od njih ne treba da očekujem spas.

Neki čovek, do tada skriven u senci, priđe i uhvati me za bradu. Silom mi je otvorio usta i pocrnelim, smrdljivim prstom prešao mi preko desni.

„Koliko?“, upita tata, balaveći od nestrpljenja.

„Nije loše“, reče čovek. „Tri penija po komadu. Dvanaestak ukupno.“

„Dogovoreno“, reče tata. „Kome uopšte trebaju zubi?“

„Nadam se da nekom trebaju“, hladno odgovori čovek. „Ja ih preprodajem.“

Sve troje se nasmejaše, mama i tata i Barton Gambrut, ozloglašeni zubar iz Ulice starog jarca.

Pošto su se dogovorili s Bartonom oko cene mojih zuba, brzo su se bacili na posao. Zajedno su me dovukli do zubarske stolice. Otimao sam se, koprcao, pljuvao i udarao; nisam hteo da im olakšam posao. Znao sam od čega živi Barton Gambrut, znao sam da vadi sirotinji zube, plaća za njih po nekoliko penija i prodaje ih po desetostruko većoj ceni. Trešao sam se od straha. Niko me neće zaštititi. Osetiću sve. Svaki bolni trzaj.

Bili su nadomak ostvarenja svog zlikovačkog poduhvata. Mama mi je vezivala kaiš oko noge, ruke su joj se tresle od jučerašnjeg pića, dok me je otac držao. Barton Gambrut, to odvratno čudovište, nadnosio se nad mene sa svojim sjajnim zubarskim kleštima, škljocajući ih otvarao i zatvarao, kikoćući se i balaveći. Do današnjeg dana verujem da mu je najveće zadovoljstvo u životu bilo da drugima nanosi bol. Toliko je uživao u tome da više nije mogao da čeka i pre nego što sam shvatio šta se dešava, osetih hladan metal njegove sprave za mučenje na svom prednjem zubu. Odupro se nogom o moje grudi i povukao. Ne mogu vam opisati bol koji mi je sevnuo kroz glavu, mozak i svaki živac u telu. Osećao sam se kao da mi kida glavu. Zub se blago pomerio u mojoj vilici, a još jedan vreli blesak bola eksplodirao mi je iza očiju. Za sve to vreme, mama i tata su se smejali kao ljudi.

Bes me je preplavio poput džinovskog talasa. Začuh riku dostojnu divlje zveri i predadoh se divljem gnevu. Slobod-

nom nogom snažno šutnuh oca u stomak, i on se sruči na pod. Barton od zaprepašćenja ispusti klešta, a ja ih uhvatih i počeh da ga udaram njima po glavi. Oslobodivši i drugu nogu, skočio sam sa stolice. Tata se previjao na podu. Barton se, naslonjen na zid, držao za glavu. Mama se stisla u uga.

„Nemoj da me udariš“, molila je. „Nemoj da me udariš.“

Neću poreći da sam pao u iskušenje, ali to mi je bila jedina prilika da pobegnem. Tata se već bio gotovo uspravio. Bacio sam klešta i za nekoliko sekundi istrčao kroz vrata, uza stepenice i na ulicu. Čuo sam mamu kako vrišti i tatu kako psuje. Kad god bih se osvrnuo, video bih očevo razjareno lice i Bartonova klešta kako blistaju na žutom svetlu gasnih lampi.

Trčeći, razmišljao sam kuda da krenem. Znali su mnoga moja utočišta. Odlučio sam se za gospodina Dželikoa, ali kad sam stigao do njegove radnje, video sam da je unutra mrak i da su zastori navučeni. Udarao sam pesnicom o prozor dozivajući ga, ali nije bilo odgovora. Proklinjao sam svoju nesreću. Znao sam da se gospodin Dželiko, ako u to doba noći nije kod kuće, možda neće vratiti danima. Ali to mi nije mnogo pomoglo u ovoj nevolji.

Kuda sad? Mostom preko reke Fedus, do krčme *Spretni prst*. Gazdarica Beti Pegoti mogla bi mi pomoći. Istrčah na glavnu ulicu, ali oni su me već čekali.

„Eto ga“, vrisnu mama i potera ponovo poče. Izenadila me je njihova upornost, naročito očeva. Nisam mislio da će toliko izdržati. Jurili su me nekaldrmisanim uskim uličicama bar kilometar, preskačući beskućnike i izmičući rukama koje su se pružale ka nama, sve do reke. Znao sam šta će se dogoditi ako me opet uhvate. Bol u raskrvarenoj vilici dovoljno mi je govorio.

Kada sam teturajući stupio na most, jedva sam stajao na nogama. Na pola puta ugledah kočiju kako stoji ispred *Spretnog prsta*. Skočio sam na nju baš u trenutku kad je

kretala, grčevito se hvatajući za njen zadnji deo. Poslednje što pamtim, dok se kočija udaljavala, jeste da je mama pala na kolena. Vrištala je za mnom sa obale reke, a ona zver, Barton Gambrut, besno je mahao pesnicom.



Zovem se Ladlo Fič. Kao i bezbroj drugih imao sam nesreću da se rodim u Gradu, smrdljivom mestu koje nije zaslužilo čak ni ime. A tamo bih i umro da nije bilo mame i tate. Oni su me spasli, mada im to nije bila namera, kada su svog jedinca predali na milost i nemilost Bartonu Gambrutu. Ta njihova izdaja bila je možda najveća sreća u mom životu. Mamin i tatin pakleni plan doveo je do okončanja jednog dela mog života i početka drugog: života sa Džoom Zabiduom.

DRUGO POGLAVLJE



Odlomak iz Memoara Ladloa Fiča

Mada to još nisam znao, držao sam se za kočiju koju je posedovao i u kojoj se nalazio izvesni gospodin Džeremaja Račet. Truckali smo se satima, on unutra, svojim glasnim hrkanjem nadjačavajući tandrkanje točkova po izlokonom putu, a ja napolju, držeći se za kočiju kao majmunče za vergl. Zahladilo je, i poče da pada sneg. Put je bivao sve uži a rupe sve veće, dublje i češće. Vozač nije mnogo mislio na udobnost putnika. Da mi ruke nisu bile već sleđene u istom položaju, verovatno bih pao. Uprkos tome, i svojoj uzavreloj utrobi (uvek mi je strahovito muka prilikom putovanja), pri kraju puta sam već zadremao. Kola su krenula uz strmu uzbrdicu, te konačno stigismo do mesta koje će uskoro postati moj dom, planinskog sela Pagus Parvus.

Ni u snu ne bih odabrao da dođem u Pagus Parvus, ali u tim trenucima moja sudbina nije bila u mojim rukama. Kočija se konačno zaustavila ispred jedne velike kuće, i kočijaš siđe.

„Gospodine Račete“, viknu on. „Gospodine Račete.“

Međutim, odgovora nije bilo, te on priđe kući i pozva sluškinju. Iz kuće izađe mlada devojka, prilično mrzovoljna.

Vozač ju je zvao Poli. Zajedno su povukli Račeta uz stepenice uz glasno hrkanje (njegovo) i stenjanje (njihovo), i uvukli ga u kuću. Iskoristio sam tu priliku da skočim sa kočije i zavučem se u nju, zatekavši tu kožni novčanik, svileni šal sa resama i par rukavica. Šal sam obmotao oko vrata, a rukavice navukao na promrzle prste. U novčaniku je bilo svega nekoliko penija, ali je za početak i to bilo nešto. Izašavši iz kočije, video sam devojkicu kako stoji na vratima i gleda pravo u mene. Blago se smešila i gledala me u oči. Čuo sam kako se kočijaš vraća i shvatio da je vreme da krenem. Mogao sa da pođem uzbrdo ili nizbrdo, ali – ko zna zašto – krenuh uzbrdo.

Strmina je bila gadna. Dok sam se peo ka vrhu brda, čuh kako crkveno zvono izbija četiri puta. Mada je sneg prestao, vetar je bio oštar poput noža, i znao sam da mi treba sklonište. Uprkos tome što je bilo gluvo doba i što nije bilo uličnog svetla, dobro sam video kuda idem. Put mi nije osvetlio mesec, jer se na nebu video samo njegov tanki srp, ali su svi prozori bili osvetljeni. Činilo se da nisam samo ja budan u ovom selu.

Zastadoh ispred jedne prazne zgrade na vrhu brda. Stajala je u senci crkve, samotna i uskom uličicom odvojena od ostalih kuća i prodavnica. Upravo sam tražio ulaz u kuću kada u snegu začuh nečije korake. Šmugnuo sam u jedan prolaz i čekao. Neki pogrbljeni čovek je polako silazio niz brdo. Preko ramena je nosio veliku drvenu lopatu i mrmljao nešto sebi u bradu. Prošao je tik kraj mene, ne gledajući ni levo ni desno, i prešao ulicu.

Kada je utonuo u noć, pojavio se još jedan prolaznik. Do današnjeg dana dobro se sećam čoveka koji je volšebno izronio iz tame. Gledao sam kako se penje ka meni. Hodao je brzo, dugačkim koracima. Šepao je, desna noga kao da

mu je bila teža od leve, a tragovi su s jedne strane bili dublji nego s druge.

Verujem da sam bio prvi koji je video Džoa Zabidua, i znam da sam bio poslednji. Je li bila slučajnost što smo obojica ovamo stigli zajedno? Podozrevam da su tu delovale i neke druge sile. Za razliku od mene, on nije bežao. Imao je plan, ali ga je brižljivo skrivao.